

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Septima. De Æternitate Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

tuerit non terminari, vel ad oppositum terminari. Libertas ergo DEI ad extrâ consistit in libera tendentia istius unici & simplicissimi actûs suæ voluntatis in opposita objecta, quæ libera tendentia ac terminatio, cum nihil intrinsecum addat voluntati divinæ, aut ejus actui, hinc per hoc, quod potuerit ab aeterno ipsi adesse, vel abesse, non arguit in Deo ullam mutabilitatem Physicam vel subjectivam. Unde in forma ad argumentum, concedo majorem, in sensu jam explicato, & negando minorem, quia libertas Dei ad extrâ consistit in eo, quod potuerit ab aeterno actus ille divinæ voluntatis in se unicus & summè necessarius liberè terminari, vel non terminari ad objecta creata, unde nego consequens, quæ non sequitur, quia tantum inferri potest, quod Deus potuerit non habere aliquam terminationem & tendentiam quam defecto habet, sed nil contra nos.

QUÆSTIO VII.

De Aternitate Dei.

I.

Aternum diversimodè accipitur.

Adverte diversimodè aliquid dici a-

ternum, primò accipiendo ly aternum pro eo quod longo spatio durat, estò initium & finem habeat, sic accipitur Gen. 17. Dabo tibi & semini tuo omnem terram Chanaan in possessionem aternam, id est longo tempore possidendam. Secundò pro antiquitate sic Gen. 49. Messias vocatur desiderium collum aternorum, id est antiquorum Patrum. Tertio pro eo, quod habet initium, sed caret fine, quo sensu beatitudo dicitur vita aterna. Quarto potest accipi pro eo, quod caret principio & fine secundum durationem, non tantum secundum dependentiam, quo sensu si Angelus esset ab aeterno productus, & conservaretur in aeternum, esset aternus. Quintò denique accipitur ly aternum pro eo, quod nec actû, nec aptitudine habet principium, aut finem, seu quod à se ipso habet esse absque principio, & sine fine dependentia ab ullo alio, & in hac acceptione nobis hic de aternitate est sermo, Boëtius lib. 5. de consol. prof. 6. sic eam describit, quòd sit interminabilis vita tota simul & perfecta possessio, à qua non multum differt hæc Anselmi c. 24. Monol. dicentis: Aternitas est interminabilis vita tota simul & perfecte existens possessio. Quam descriptionem cum Doct. quodl. 6. art. 1. n. 15. explicant Theologi communiter sic: Per ly interminabilis intelligitur negatio inceptions & desitionis, in quo distinguitur ab ævo, quod est duratio permanentium: Dicitur vita, quia talis interminabilitas soli substantiæ viventi competit. Dicitur tota simul, ad significandum quòd non debeat esse possessio vitæ cum successione acquirendo nimirum partem post partem, in quo distinguitur à tempore quod est duratio successivorum; additur perfecta possessio, ut excludatur quæcunque dependentia ab extrinsecò proveniens, ubi possessio etiam rationem generis habet, quia in hoc convenit aternitas cum duratione creata; & licet hæc definitio bona sit clariùs conatur aternitatem explicare per aliam Pontius disp. 3. q. 4. scilicet quòd sit perfectio illa, à qua habet res aliqua sine dependentia

Descriptio Boethii.

ab alio, necessariò existere absq. principio & fine, secundum totam suam entitatem, hoc notatò

Dico: Deus est aternus. Est de fide in sæpè cit. cap. Firmiter, & colligitur ex Script. Psal. 89. A sæculo & usq. in sæculum tu es Deus, & 101. Tu autem idem ipse es, & anni tui non desicient. Ecles. 18. Qui vivit in aeternum creavit omnia simul. Probatür id ipsum Sanctorum Patrum Autoritate, S. Augustini lib. de natura boni cap. 1. Summum bonum, quo superius non est, Deus est, ac per hoc incommutabile bonum est, & ideo verè aternum. Et in 83. qq. 19. Quod incommutabile est, aternum est: Semper enim ejusmodi est. Quod autem commutabile est, tempori obnoxium est: Non enim semper ejusmodi est, & ideo aternum non rectè dicitur: quod enim mutatur, non manet, quod non manet, non est aternum. Aternum cum propriè dicitur neq. quidquam præteritum quasi transferri, neq. quidquam futurum, quasi nondum sit, sed quidquid est, tantummodo est. Bernardi serm. 31. in Cant. ubi de Dei aternitate & incommutabilitate sic loquitur: Tolle nempesuit & erit, unde jam transmutatio aut vicissitudinis obumbratio? At quicquid veniens ex eo quod fuit, non cessat tendere in id quod erit, transitum sane habet per est, sed omnino non est. Nam quomodo est, quod nunquam in eodem statu permanet? Solum proinde verè est, quod nec à fuit præciditur, nec ab erit expungitur: Sed solum atq. inexpugnabile remanet eo est, & manet, quod est. Nec fuit sane, tollit illi esse ab aeterno, nec erit esse in aeternum: Ac per hoc sibi vendicat verum esse, id est increabile, interminabile, invariabile. Et serm. 111. de diversis, perseverantiam ponit aternitatis Dei testimonium, ait enim: Imago siquidem aternitatis divinæ, perseverantia est conversationis nostræ, ut quomodo ipse est, ita & nos sumus in hoc sæculo, incommutabilitatem illam pro modulo possibilitatù nostræ imitantes.

III. Deus est aternus.

Ratio Metaphysica sumitur ex aliis attributis Dei negativis, nam quod necessariò est à nullo in suo esse dependens, ortum & interitum sui nec habet, nec habere potest, consequenter est aternum, sed Deus est talis, ergò. Ex hac Dei perfectione sequitur, quòd Deus debeat esse coexistens omni tempori, quod tamen sic non est intelligendum, quasi coexistere præterito, dum est præteritum, aut futuro, dum est futurum, quia hæc tempora ut talia non existunt realiter & consequenter Deus illis realiter coexistere nequit, sed in hoc sensu, quod nullum sit tempus præteritum, præsens, aut futurum, cui Deus non necessariò coexistere, coexistat, aut coexistet.

Ratione præbatur aternitas.

Dices: Hoc esse contra SS. PP. qui in variis locis dicunt respectivè ad aternitatem nihil esse præteritum, aut futurum, sed omnia esse præsentia Deo, sic loquitur Augustinus 5. de Trinit. 16. Apud Deum, inquit, nec præterita transferunt, & futura jam facta sunt, & cap. 12. Apud Deum præterita & futura sunt, ergò. Respondeo S. Augustinum aliosque Patres tantum velle, quòd Deus ratione suæ infinitæ scientiæ habeat omnia futura & præterita sibi objectivè præsentia, cognoscendo nimirum tam perfectè, quæ facta sunt & quæ futura, ac si omnia essent realiter existentia, & hoc modo S. Augustinus se ipsum explicat 5. de Trinitate

III. Quomodo ad aternitatem nihil est præteritum, sed omnia sunt præsentia.

tate 16. 17. ubi dum dicit, præterita apud Deum non præteritæ nec futura expectari subdit: *Sed omnia præsentia cogitantur*, per hoc significans se locutum de non præteritione & futuritione objectiva tantum, non de reali & entitativa.

QUÆSTIO VIII.

De Immensitate Dei.

Quamvis immensum ex primaria sui in-

I.
Immensum ex primaria sui institutione quid significat.

stitutione idem sit, ac aliquid non habens mensuram seu limitem, quo sensu convenit eum infinitatē, & Deus dicitur habere immensam bonitatem, sapientiam, &c. tamen, prout hic de ea agitur tanquam de attributo, seu modo intrinseco aliquid distincto ab aliis attributis Dei, describi potest; quod immensitas sit perfectio illa Dei, secundum quam habet, esse seu natus est esse præsens necessariò quoad suam substantiam omnibus rebus, seu secundum quam convenit Deo esse ubique. Ubi adverte differentiam immensitatis Dei & ubiquitatis in hoc consistere, quod ubiquitas sit præsentia quam Deus necessariò habet ad res omnes actualiter existentes, Immensitas verò est aptitudinalis præsentia secundum quam natus est Deus esse præsens intimè, & sic se habet respectu ubiquitatis tanquam actus primus respectu actus secundi, & in utroque sensu queritur an Deus sit ubique, seu immensus. Judæorum Rabbi, teste Hieron. in illud Isaia 66. *Cælum sedes mea*, credebant Deum residere in solo templo Hierosolymitano; Antromophitæ heretici, qui Deum corporeum putabant, illum determinato circumscripto loco detinebant; Manichæi suo bono Deo lucem, malo tenebras pro residentia deputabant: Author libri ad Alexandrum M. de mundo, quem propterea aliqui Aristotelis esse negant, Deum in solo Cælo residere docet, quem errorem secutus est Augustinus Eugubinus vir alioquin Doctus, & Catholicissimus, nam in Psal. 138. *Si ascendero in Cælum, &c. ait Deum, quoad solam substantiam in solo esse Cælo, licet quoad potentiam sit in rebus omnibus, fundans se in ratione illa Manichæorum, si nimirum ubique quo ad substantiam esset, contaminaretur à vilissimis hisce rebus sublunaribus, sed erravit.* Unde

II.
Deus est immensus.

Dico, Deum esse immensum. Ità cap. firmiter, his verbis: *Firmiter credimus, quod unus solus est verus Deus æternus, immensus, &c.* Et habetur passim in Scriptura Baruch 3. *Magnus est, & non habet finem, excelsus & immensus, Jerem. 23. Cælum & terram ego impleo. Sap. 1. Spiritus Domini replevit orbem terrarum. Psal. 138. Si ascendero in Cælum, &c.*

III.

Dices: Ex his locis quidem haberi, quod Deus sit ubique sed non quod sit ubique necessariò. Contra si non esset necessariò ubique, frustra esset ubique, sed est secundum Scripturam ubique, & non frustra, ergò necessariò.

IV.
Authoritates Patrum.

Probatur Conclusio secundo
Ex communi consensu S. S. P. P. quos citat Smiling hic disp. 5. n. 14. mihi verò sufficiat S.

Augustini Authoritas, qui in Psalmum 138 sic ait: *Qui potest fugere in mundo ab illo spiritu, quo plenus est mundus? quis est locus receptus spirituum Dei? Veritè se huc atque illuc quasi quærens locum fugæ suæ. Tandem cognovisti male fugiisse nullo pacto te posse longè fieri ab eo, a quo longinquæ voluisti, ecce ille ubique est.* Et 7. Civit. 30. ait: *Deum implere omnia præsentia potentia non advenit naturæ.* Et lib. 3. symb. cap. 7. dicens: *Hic est enim esse Deum, ubique esse totum.* Non per diversa tempora vel loca dicimus ubique esse totum, ut modò ibi totus sit, & alio tempore alibi totus, sed ut semper ubique sit totus. Et serm. 102. divers. cap. 13. *Ubiq. totus Deus: Non alibi dimidiatus, & alibi alio dimidio constitutus, sed ubiq. totus.* Implet Cælum & terram, sed totus est in Cælo, totus in terra. Quando totus in terra est, Cælum non deserit, sed cum Cælum implet, à terra non recedit. Cui addo melliflum Doctorem, qui serm. 6. de dicat. Eccl. sic loquitur: *Quomodo enim tantum Patriarcha nescire potuerat, quòd non esset locus, ubi non esset Deus? Sed fortè aliud esse miratus est ubi ait: Verè Dominus est in loco isto. Ibi verè est, & verè Dominus est, ubi in ejus nomine Angeli simul & homines congregantur.* Licet enim in omni loco sit, qui nullo clauditur loco, signanter tamen dicimus: *Pater noster qui es in Cælo: quòd aliter illis, & proprio quodam modo præsentem se exhibeat, non quidem ipse diversus, sed diversa distinguens.* Est ergò in omni loco omnia univèrsaliter continens, omniaq. disponens; sed longè tamen aliter atque aliter. Apud homines malos est præsolans, atq. dissimulans: apud electos homines operans & servans: apud superos patens & cubans: Apud inferos arguens & damnans. Et serm. 1. in Psal. 90. *Licet enim ubique esse non dubitetur, sic tamen in Cælo est, ut ad ejus comparationem nec esse videatur in terris.* Propter quod & orantes dicimus: *Pater noster qui es in Cælo.* Item lib. 5. de confid. cap. 13. hæc habet: *Quid igitur est Deus? Longitudo inquam. Quid ipsa? Æternitas. Hæc tam longæ, ut non habeat terminum non magis loci, quam temporis.* Denique lib. 5. de confid. cap. 6. ait: *Quis sine Deo locus? incomprehensibilis est Deus: sed non parum apprehendisti, si hoc tibi de eo compertum est, quòd nunquam sit, qui non clauditur loco, & nusquam non sit, qui non excluditur loco.* In assignanda ratione Metaphysica hujus Catholice veritatis variant inter se Theologi. D. Thomas 1. p. 9. 8. cum suis probat conclusionem ex eo, quòd Deus ubique operetur producendo & conservando creaturas omnes, quòd non faceret nec facere posset, nisi esset ubique, sed hæc ratio non probat. Quia ut suppono ex Physica, potest dari actio indistans in rebus creatis etiam, ergò licet Deus operetur ubique producendo & conservando res creatas omnes, adhuc tamen poterit in determinato tantum esse loco. Confirmatur licet creatura operari non posset nisi esset ubique præsens, tamen hoc oriretur, vel quia est limitata virtutis, vel quia videmus experientia, quòd in operatione sua dependeat à præsentia actuali ad locum, seu ad rem, in quam operatur, sed Deus non est limitata virtutis, nec experientia habita in creaturis concludit de Deo, alias sicut constat experientia, quòd independentèr à subiecto creatura non agat, ita nec Deus agere posset, ergò.

Conclu-